

Ігор Дунаєв

докторант ХРІДУ НАДУ при Президентові України, к. держ. упр., доцент.

МОДЕРНІЗАЦІЯ РЕГІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ: ІДЕНТИФІКАЦІЯ І СЕМАНТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПОНЯТІЙНОГО АПАРАТУ

Стаття містить семантичний аналіз апарату ключових понять і теоретичних конструкцій, який формує термін «модернізація регіональної економічної політики», а саме «економічна політика», «регіональна політика», «регіон», «державна регіональна економічна політика», «регіональна економічна політика», «модернізація» і «модернізація політики». Вперше здійснений термінологічний аналіз внутрішньої економічної політики регіонів з виокремленням наукового поняття. На підставі узагальнення різних наукових підходів з різних наук вперше запропоновано визначення модернізації регіональної економічної політики.

Ключові слова. Модернізація, регіональна економічна політика, регіональна політика, економічна політика, модернізація регіональної економічної політики, регіон, соціальні перетворення

Yhor' Dunayev

MODERNIZATION OF REGIONAL ECONOMIC POLICY: IDENTIFICATION AND SEMANTIC ANALYSIS OF THE CONCEPTUAL APPARATUS

Problem setting. In the context of Ukrainian reforms, the subject area of modernization of regional economic policy is popular and very relevant, and particularly - in practical terms today. There are formed and appeared very powerful challenges to regional and local levels of government towards initiatives on finding and implementing more balanced and reasonable decisions in terms of increasing their resource sufficiency and responsibility. However, scientific and methodological side is not prepared enough. Understanding the content and methodology of modernization of regional economic policy is impossible without identifying conceptual apparatus key concepts and theoretical structures that shape it, namely «economic policy», «regional policy», «region», «state regional economic policy», «regional economic policy», «modernization» and «policy modernization»/

Recent research and publications analysis. Recent understanding of modernization processes at the regional level is based on numerous academic theories and approaches that often even mutually exclusive. Scientific foundation laid during the 20th century by prominent philosophers, sociologists and economists from different countries, can now come up for consideration of innovative transformations in the way of regional management from the standpoint of a multidisciplinary approach, and looking for the core methodological essence and discarding unnecessary terminological "excess" and ambivalent interpretations.

The paper objective is identification and semantic analysis of the system of concepts and theoretical constructs forming the term «modernization of regional economic policy».

The paper main body. Being based on different scientific approaches, the paper presents authoring view of economic policy as managed implementation of social interests to create favorable conditions for self-actualization society with a view to ensuring the optimum level of economic efficiency and social justice within specific-and-historical terms.

Critically summarized existing interpretation to the concept of regional policy which for the first time allowed to carry out terminological analysis of domestic economic policy regions as a scientific concept.

Based on the scientific achievements of world-leading philosophers, political scientists and sociologists, generally understanding for «modernization». Overviewed principles of regional modernization. in order to define each notion, it's provided relevant comparisons and parallels with the stages and peculiarities of Ukraine.

Based on the synthesis of different scientific approaches of various sciences, firstly proposed definition of modernization of regional economic policy notion that means quality-driven social transformation of complex management and economic relations at the regional and interregional levels with different occurrence in accordance with the values and priorities in specific-and-historical terms.

Conclusions of the research. The interdisciplinary approach taken by the author to definitions offers a opportunity to make unique as general – this is something new content constructs useful for the purposes of science of public administration. The article includes an attempt to neutralize one of the basic limitations of this interdisciplinary approach – uncertainty of notions reinforced by specific requests from practices of regional management that, as a result, lets take scientific research of common out-disciplinary. Summary notion dissection that form the upgrading of regional economic policy, can understand it more clearly and in weighed in scientific terms. Further studies are seen in the direction of the isolation facilities modernization of regional economic policy, priorities and values objectives.

Keywords: modernisation, regional economic politics, economic politics, modernisation of regional economic politics, region, social transformations.

Игорь Дунаев

МОДЕРНИЗАЦІЯ РЕГІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІЧЕСЬКОЇ ПОЛІТИКИ: ІДЕНТИФІКАЦІЯ І СЕМАНТИЧЕСЬКИЙ АНАЛІЗ ПОНЯТІЙНОГО АППАРАТА

Статья содержит семантический анализ аппарата ключевых понятий и теоретических конструкций, которые формирует термин «модернизация региональной экономической политики», а именно «экономическая политика», «региональная политика», «регион», «государственная региональная экономическая политика», «региональная экономическая политика», «модернизация» и «модернизация политики». Впервые осуществлен терминологический анализ внутренней экономической политики регионов с выделением научного понятия. На основании обобщения различных научных подходов различных наук впервые предложено определение модернизации региональной экономической политики.

Ключевые слова: Модернизация, региональная экономическая политика, региональная политика, экономическая политика, модернизация региональной экономической политики, регион, социальные преобразования.

Постановка проблеми

У контексті розпочатих в Україні реформ предметна область модернізації регіональної економічної політики на сьогодні є запитуваною і актуальною, і особливо – в практичній площині. Сформувався і проявився дуже потужні виклики регіональній і місцевій ланкам управління щодо ініціативного пошуку і впровадження зважених і обґрунтованих управлінських рішень в умовах збільшення їх ресурсної достатності й відповідальності. Однак науково-методологічна сторона залишається недостатньо підготовленою. Розуміння змісту і методології модернізації регіональної економічної політики неможливе без ідентифікації понятійного апарату ключових понять і теоретичних конструкцій, які його формують, а саме «економічна політика», «регіональна політика», «регіон», «державна регіональна економічна політика», «регіональна економічна політика», «модернізація» і «модернізація політики».

Ступінь розробленості проблеми і аналіз останніх досліджень. Сучасне розуміння модернізаційних процесів на регіональному рівні базується на численних наукових теоріях і підходах, які навіть часто є взаємовиключними. Науковий фундамент, закладений протягом 20-го століття видатними філософами, соціологами і економістами з різних країн, дозволяє сьогодні підійти до розгляду інноваційних трансформацій в способі управління регіоном з позицій міждисциплінарного підходу, розглядаючи саму методологічну суть і відкидаючи зайві термінологічні «нарости» і двоїсті тлумачення.

Наразі залишаються недостатньо визначеними сутність і семантичні зв'язки в понятті регіональної економічної політики (далі – РЕП) з точки зору участі в ній регіональної ланки управління і, відповідно до цього, – зміст і сутність модернізації регіональної економічної політики.

Метою статті є ідентифікація і семантичний аналіз апарату понять і теоретичних конструкцій, які формують термін «модернізація регіональної економічної політики».

Виклад основного матеріалу. У сучасній економічній теорії склалися багато теорій і концептуальних підходів до досягнення економічної політики (ЕП):

1) Згідно з нормативним (або етичним) підходом, слід виходити із цілей, які переслідуються з урахуванням їх етичної спрямованості. З одного боку, це діяльність держави задля економічного добробуту, а з іншого – переслідування низки проміжних цілей.

2) Згідно з позитивним концептуальним підходом, ЕП проявляється через проведення урядом дій і заходів з регулювання економіки, при цьому причиною здійснення економічної політики є сконцентрована у держави економічна влада.

3) Телеологічні визначення ЕП розглядають її як діяльність з ефективного досягнення колективних цілей. Виокремлюються два основні конструктивні моменти: колективна природа діяльності суспільства і цілепокладання, а не стихійність [6].

4) Згідно з системним підходом, ЕП є складною самостійною системою, що обмежена від інших областей діяльності суспільства, але підтримує з ним постійну взаємодію.

Виходячи зі спрямованості ЕП, можна виділити три взаємопов'язаних підходи:

- обмежувальний підхід, в рамках якого ЕП – це суть державної політики, яка відбувається виключно в економічній сфері життя суспільства;
- методологічно-функціональний підхід, в рамках якого ЕП визначається як політика, яка використовує економічні інструменти, мікро- і макро-економічні моделі (модель економічної політики Р. Хікса – Е. Хансена, модель Р. Манделла – М. Флеммінга та ін.);
- цільовий підхід, в рамках якого ЕП у якості цільового об'єкта впливу бачить передовсім економіку. Наприклад, француз П.-Н. Жиро дотримувався точки зору, що при прийнятті економіко-політичних рішень зовнішні ефекти в інших сферах враховувати необов'язково [20].

У сучасному економічному словнику ЕП визначається як «генеральна лінія дій, система заходів, що проваджуються державою і її урядом, в області управління економікою, надання визначеної спрямованості економічним процесам у відповідності з цілями, завданнями, інтересами країни» [10, с. 402]. В економічній політиці знаходить безпосереднє відображення реалізований урядом країни курс. За умов соціальної економіки (як однієї з поширених форм сучасного постіндустріального суспільства) та впровадження в Україні європейських стандартів життя як стратегічної мети Стратегії реформ-2020 економічну політику можна сформулювати як керований процес реалізації суспільних інтересів для створення сприятливих умов для самоактуалізації суспільства з урахуванням забезпечення оптимального рівня економічної ефективності і соціальної справедливості, які відповідають конкрет-но-історичним умовам.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми

Мета

Виклад основного матеріалу

Теорія економічних порядків В. Ойкена виділяє дві сфери в ЕП: 1) політика формування економічного порядку, яка покликана забезпечувати рамкові умови, що регулюють свободу дій господарюючих суб'єктів. Рамкові умови забезпечують можливість на власний розсуд і творчо використовувати надану свободу; 2) політика економічного зростання і розвитку, яка поширюється на більш обмежені сфери (зокрема, на регіональний, мезо- і мікрорівень); її цільова спрямованість – на проведення ефективної і своєчасної корекції механізму функціонування національної економіки в реальних умовах. Така класифікація є важливою для подальшого виокремлення змісту регіональної політики і регіональної економічної політики, містить можливість врахування місцевих особливостей у впровадженні державної економічної політики.

Даючи визначення регіональній політиці, можна керуватися двома підходами на основі зарубіжного досвіду: по-перше, вважати регіональною політикою те, що в самій країні вивчення називається такою. У цьому разі буде безліч визначень з порівняно однаковими змістовними акцентами і майже однаковими ціннісними орієнтирами. По-друге, аналізувати ті інструменти економічної політики, основною метою яких є підтримка соціально-економічного розвитку окремих регіонів (територій) і щодо яких можна застосувати більш широкий термін – державне регулювання територіального розвитку. Другий підхід видається більш коректним, адже в одних країнах (Росії, Бразилії і Колумбії) регіональна політика розуміється широко: це фактично синонім державного регулювання територіального розвитку, що включає в себе і міжбюджетні відносини, і територіальне планування. В інших країнах (напр., Німеччині) до регіональної політики відноситься дуже обмежений набір інструментів, тоді як міжбюджетні відносини і територіальне планування вважаються самостійними напрямками федеральної політики. У третій країнах (напр., малих унітарних країнах ЄС чи Азії) взагалі не прийнято говорити про регіональну політику як таку.

У сучасному ЄС регіональна політика більше не розглядається як механізм допомоги регіонам у досягненні середніх показників економічного розвитку по ЄС (хоча цей аспект не втратив свого значення), а «являє собою політику, яка визначає і орієнтується на можливості для майбутнього, мобілізуючи недостатньо використаний потенціал, не виплачуючи компенсацію за проблеми минулого» [4, с. 6]. Такий світогляд цінностей є доволі перспективним з точки зору амбітності цілей впевненого у собі суб'єкта управління.

В українському аналітичному звіті 2013 року [13, с. 3] подано дуже синтезоване розуміння державної регіональної політики як «політики синергії, яка при правильному плануванні та реалізації забезпечує ефект набагато вищий, ніж ефект від суми окремих заходів галузевих політик... На відміну від галузевих політик, вона, перш за все, має орієнтуватися на просторовий ефект...». Таке бачення відповідає сучасному європейському розумінню цінностей і цілей інститутів різного рівня впливу, за яким криється тривала еволюція глибинного змісту людської гідності і свободи. З 2014 року в Україні на державному рівні прийнято, що «регіональна політика – це передусім політика розвитку» [3, с. 5], яка включає «розроблення заходів та інструмен-

тів, метою яких є не тільки безпосереднє розв'язання соціальних проблем, а й підвищення економічного потенціалу територій, збільшення продуктивності їх економіки, прибутковості місцевого бізнесу та зростання рівня доходів населення» [3, с. 5].

Насправді не існує однозначного тлумачення терміна «регіональна політика». Зважаючи на політичну підоснову цілей і реальний стан речей в регіональному розвитку України, варто погодитися із офіційним визначенням регіональної політики. Але з метою забезпечення термінологічної суворості й наукового обґрунтування кращої концепції модернізації регіональної економічної політики України, надалі будемо розуміти регіональну політику як політику розвитку територій по всій країні, спрямовану на досягнення кращих можливостей для майбутнього і мобілізацію недостатньо використаного потенціалу.

Регіон є основною проекцією регіонального управління та ланкою територіальної економіки; на дане поняття спираються теорія і практика економічного районування. Наразі існує дуже багато праць у різних науках з полемікою щодо сутності регіону. У сучасних теоріях регіон досліджується як багатофункціональна і багатоаспектна система. Так, італієць Р. Каманьї узагальнив чотири її парадигми: регіон – квазідержавна; регіон – квазікорпорація; регіон – ринок; регіон – соціум [18]. Слід погодитися з висновком В. Малиновського, що в політичній і управлінській науках слід застосувати адміністративний підхід, який ототожнює регіон з адміністративно-територіальною одиницею, причому вищого рівня. Застосування інших підходів неминуче призведе до методологічної плутанини і надмірного суб'єктивізму. Ще одним важливим висновком для цілей даного дослідження є те, що і в сучасній європейській, і у вітчизняній регіоналістиці, яка базується на радянській науковій школі, регіон все частіше розглядається як всеосяжний територіальний комплекс, суб'єкт і об'єкт управління. Таке розуміння регіону дозволяє перейти до розмежування двох інших понять – «державної регіональної економічної політики» та «РЕП».

В сучасній українській, російській і європейській літературі ці поняття зазвичай не досить чітко відокремлюються один від одного за ознакою «рівень суб'єкта впливу» (тобто, держава за виконавчою вертикаллю) при майже однаковому об'єкті впливу або чіткій галузевій сфері регулювання і застосування політики. Це можна пояснити тим, що в Україні до початку реформи місцевого самоврядування і децентралізації владних повноважень лівову частку фінансового ресурсу для розвитку області (регіону) складали державні трансферти з Києва, а роль обласних і районних державних адміністрацій часто зводилася до їх перерозподілу згідно з чинним законодавством і своєчасною звітністю. І такий стан речей не дуже захоплював області розробляти свої великі проекти і досягати амбітних цілей. Трохи інша ситуація склалася у ЄС, в якому головним джерелом фінансування регіонального розвитку стали наднаціональні структурні фонди ЄС. Так, на думку голландців Х. Фолмера і П. Нічкампа, «РЕП спрямована на контролювання економічної еволюції держави або регіону... У багатьох країнах, насамперед, це складається зі створення сприятливих умов для нових економічних ініціатив у регіоні» [19, с. 165].

І зараз у Європі на всіх рівнях закріпилося розуміння, що регіональна політика – це, передовсім, інвестиційна політика.

Як наголошують А. Сухоруков і Ю. Харазішвілі, «існує три типи регіональної економічної політики на різних ієрархічних рівнях управління: державна регіональна економічна політика (ДРЕП); внутрішня економічна політика регіонів (ВЕПР); регіональний розріз економічної політики національних і транснаціональних суб'єктів, що господарюють на території регіону» [15, с. 40]. Не вдаючись до визначення ДРЕП, які доступні і з наукових, і з українських офіційних джерел, в контексті теми статті подальший інтерес становить саме ВЕПР.

Аналіз сучасної літератури довів, що характерною особливістю понятійного апарату, який характеризує «ВЕПР», є застосування різних термінологічних конструкцій для її визначення. В європейській і американській науковій літературі, включаючи звіти ОЕСР і Світового банку, склалася традиція щодо використання для цього термінів «РЕП», «регіональна і локальна економічна політика», «РЕП місцевої влади» (regional economic policy by local government), «політика регіонального економічного розвитку» або «місцевий і регіональний розвиток». Причинами цьому можна вважати те, що:

- по-перше, західні вчені у даному контексті роблять акцент на розвиткові, а не на політиці. Це виражається у тому, що або питання політики більше відноситься до центрального рівня, або «політика» авторами не визначається чітко [21; 22; 23]. Витоки цього містяться у давніх традиціях місцевого самоврядування в Європі, її щільних просторах й історично дуже високому ступені взаємної інтеграції країн і регіонів;
- по-друге, з цього випливає чітке розуміння того, що «регіон в умовах глобалізації все частіше стає підсистемою вищих за державний ієрархічних рівнів» [12, с. 25]. Це означає, що вектор його розвитку і ресурсна спроможність будуть частково визначатися не тільки умовами всередині певної держави, але й зовнішніми чинниками вищого порядку.
- по-третє, для визначення іншого різновиду РЕП, але вищого рівня, – державної РЕП – використовуються терміни «регіональна політика» [24], «втручання в регіональний розвиток» [17] і «політика регіонального розвитку» [16] із загальнонаціональним охопленням та використанням окремих прикладів з регіонів.

В українській науковій літературі тип «ВЕПР» поки що не набув достатньої уваги на відміну від поширеної «державної РЕП», назва якої інколи навіть скорочується до «регіональної економічної політики» [1, с. 147; 11].

В російській науковій літературі, враховуючи федеративний устрій країни, «ВЕПР» зазвичай подається з позиції економічної теорії регіональної політики із використанням термінів «соціально-економічна політика регіону» або «регіональна економіка» [14, с. 11; 2; 7]. Відповідно, регіональний розвиток і РЕП зазвичай залишаються для федерального рівня управління, при цьому значна увага вчених прикута до міжбюджетних трансфертів, антимонопольного регулювання і регу-

лювання цін на ринках в регіонах РФ, що в принципі не може бути повністю в компетенції суб'єкта федерації.

Враховуючи існуючий контекст децентралізації в Україні та спираючись на вищенаведені аргументи, варто погодитися з термінологічними конструкціями, які відповідають «внутрішній економічній політиці регіонів» у західній літературі. У якості найбільш точного наукового її еквіваленту, який буде нами надалі вживатися, приймається «регіональна економічна політика», під якою нами розуміється соціально-економічна політика багаторівневого розвитку регіону та локалізованих у ньому території громади, яка містить систему інтегрованих і взаємоузгоджених ідей і заходів дій місцевих суб'єктів розвитку задля зменшення внутрішньої економічної неефективності та соціальної нерівності.

Спираючись на наведену вище ідентифікацію понятійного апарату, нагальним залишається питання щодо сутності й напрямів якісних перетворень в РЕП. Багато регіонів у світі сьогодні переживає етап реструктуризації своїх економік і модернізації управління внутрішнім простором. Однак досі спірним залишається питання, якою мірою регіони можуть самоорганізуватися для цього. Відповідь може дати модернізація РЕП.

Сьогодні філософська категорія «модернізація» досить широко використовується як в промовах політиків, так і в наукових працях і в публіцистиці. Крім цього, вона і по-різному трактується: як оновлення, як реформування, як спрямований розвиток, як нововведення, як позитивні зміни. Концепція модернізації виникла з постулату про те, що «суспільство має стандартний еволюційний паттерн, як це описано в теоріях соціального еволюціонізму» [9]. Згідно з цим, кожне суспільство буде неодмінно еволюціонувати від варварства до більш і більш високих рівнів цивілізації і розвитку.

Важливо, що модернізація, на думку західних теоретиків (М. Вебер, Т. Парсонс, Е. Шилз, Н. Смелзер та ін.), передбачає не будь-яку, а «відповідальну», суспільно-корисну свободу, дисциплінований індивідуалізм. Свобода думки, свобода вибору, свобода господарської діяльності спираються (згідно з М. Вебером, Е. Гідденсом, М. Хайдеггером, Р. Інглегартом) на раціоналізм. Більше того, вся соціальна еволюція залежить від поширення раціонального підходу до всіх проблем життєдіяльності суспільства, від чого, в підсумку, залежить соціальний прогрес і якість публічного управління. Теоретичне обґрунтування феномену модернізації в західній соціології та політології являє собою сукупність концепцій суспільно-економічного і політичного розвитку, покликаних пояснити процес переходу від стабільного (традиційного) суспільства до мінливого суспільства індустріального типу. В економіці ідею модернізації спочатку зводили до наростаючих хвиль індустріалізації, тобто до зміни поколінь технологій з охопленням і виробничої діяльності, і побуту. Однак при односторонньому тлумаченні такого підходу виникає небезпека технологічного детермінізму.

На тлі численних визначень модернізації одними із найбільш ємістких і точних, на нашу думку, є дефініції В. Іноземцева (модернізація як «процес подолання тією чи іншою територією свого соціально-економічного відставання у розвитку, що загрожує втратою

конкурентоспроможності та втратою економічних і політичних позицій на світовій арені» [7]) і Я. Роксборо («модернізація як зростання здібностей до соціальних перетворень» [25]). Останнє визначення є, на нашу думку, особливо влучним, оскільки лаконічно передає глибокий універсальний зміст для якісного покращення відносин у сфері публічного управління, і воно приймається нами як опорне.

Суттєве наукове значення для модернізації РЕП в умовах інтеграції мають висновки, зроблені через призму дифузії управлінських інновацій у класичній моделі «центр – периферія» Дж. Фридманна. Модернізація – це просторовий процес, який, з одного боку, охоплює як мінімум усю просторову систему (наприклад, регіон), але, з іншого боку, більшою мірою характерний для «центрів», які генерують і адсорбують інновації та мають, згідно з Е. Алаєвим, функціональні зв'язки з оточуючою територією. Периферія засвоює інновації значно пізніше і повільніше. У просторовому відношенні модернізація – це хвилі (етапи) засвоєння інновацій просторовою системою (країною, регіоном, районом, мегаполісом), за якої кожен район засвоєння проходить у певний період часу свій модернізаційний етап. Багато в чому первинні умови простору визначають той чи інший тип модернізації, формуючи центр-периферійну модель організації субнаціонального чи регіонального простору. Точки з більшою привабливістю стають центрами концентрації дефіцитного ресурсу, нарощуючи свою конкурентоспроможність і розвиваючись за моделлю «природної модернізації». Така логіка може довго зберігатися за умов:

- «статус-кво» між центром і периферією, коли перший постійно модернізується, генеруючи інновації та забезпечуючи периферію послугами і «традиційними» технологіями, а останній дешево забезпечує «центр» необхідними ресурсами (життєвою силою);
- «залежності від пройденого шляху», тобто схильності, закладеної в «пам'яті» просторової системи.

В межах однієї країни сучасні регіони мають різний ступінь розвитку і різну схильність до прийняття інновацій: для випадку регіонів України це, наприклад, підтверджується зміною типу структури їх економік протягом останніх років. І, на відміну від природних систем, сучасні регіони володіють можливостями «самопізнання» [5, с. 40]. Їх еволюція не обмежена середовищем, на відміну від концепції геодетермінізму:

а) «Усвідомивши» відставання, вони можуть перейти до моделі наздоганяючої модернізації, копіюючи сторонні (вторинні інновації) та створюючи власні інновації, що прискорить модернізаційні ритми, тобто переходить через точки біфуркації. В умовах відкритої економіки перехід до моделі наздоганяючої (вимушеної) модернізації простору можливий за умови визначальної ролі найвищої ланки управління, тобто держави, у процесі. Інші ж методи розвитку відіграють консервативну роль.

б) Якщо неможливо встановити тривалого ціннісного і політичного консенсусу всередині просторової системи (або держави-нації по відношенню до країни, або регіональної спільноти в регіоні), то моделлю подальшої модернізації стане лише модель колоніальної модернізації із залежністю від більш розвинених дер-

жав чи регіонів. Цей аспект є важливим для подальших думок в рамках цієї роботи.

У пошуку сприятливих умов регіону як просторової системи не завжди слід спиратися на свої багаті природні ресурси – доречнішим буде характерний принцип розумної достатності, концентрації та необхідної різноманітності. Так суспільство, яке володіє значними ресурсами, але не орієнтоване на модернізацію (в ньому не склалися відповідні інститути), потрапляє у «ресурсну пастку». Історичні аспекти модернізації економічної політики в Україні вказують, що реалізація переважно наздоганяючої моделі інституційної і технологічних модернізаційних проектів має традиції у вітчизняній економічній політиці. Історія розвитку СРСР свідчить, що вона набувала імпульс через запізніле запозичення технологічних укладів і соціально-економічних інститутів, впроваджених у західних країнах-лідерах. Важливо, що дифузія технологічних запозичень здійснювалася швидше і успішніше, ніж організаційних: поліпшення інститутів були скоріше результатом, аніж передумовою швидких технологічних змін. Ініціативу з відбору та впровадження запозичень, як правило, брали на себе державні суб'єкти влади, вибір яких не завжди був оптимальним.

Різні автори неоднозначно визначають принципи регіональної модернізації. Найбільш синтезований вигляд відповідні принципи набули у китайських вчених: «принцип асинхронності процесу модернізації, принцип просторової нерівномірності, принцип структурної стабільності і принцип змінності статусу» [8, с. 108], – які, на нашу думку, достатньо відповідають базовим теоріям модернізації суспільних і управлінсько-господарських відносин (моделі «центр – периферія», теорії постіндустріального суспільства Д. Белла, теорії постмодернізації Р. Інглєгарта та ін.).

У загальному вигляді роль держави в процесі модернізації полягає у наступному: розробка ціннісно-ідеологічного каркасу для нового способу вирішення соціально-економічних проблем; суспільне просування пропонувананих змін через політичний і відкритий громадський діалог; організація процесу і сутнісне наповнення модернізації певної сфери. Тобто визначення того, яким чином можуть і повинні бути модернізовані окремі сфери суспільного життя. Її основним завданням слід вважати встановлення справедливих правил та укладання відповідного суспільного договору. Усвідомлення цих загальних контурів ролі влади на регіональному рівні вказує на багатогранність явища модернізації, яке може розгорнутися на регіональному рівні. Таким чином, можна дати власне визначення модернізації регіональної економічної політики – це якісні керовані соціальні перетворення складних управлінсько-господарських відносин на регіональному і міжрегіональному рівнях з різними проявами у відповідності до системи цінностей і пріоритетів в конкретно-історичних умовах.

✎ Міждисциплінарний підхід, застосований автором до визначення, відкриває можливість зробити унікальне загальним – це те, чим нові змістовні конструкції корисні для цілей науки державного управління. Стаття містить спробу нівелювати одну з базових обмежень такого підходу – невизначеність понять, підсилену конкретними запитами з практики регіонального управління, що, як наслідок, дозволяє

відвести науковий пошук від поширеної позадисциплінарності. Стислий аналіз понять, які формують модернізацію регіональної економічної політики, дозволяють розуміти її чіткіше і у науково виважених термінах. Подальші дослідження бачаться у напрямі виокремлення об'єктів модернізації регіональної економічної політики, пріоритетів і ціннісних цілей.

Література.

1. Бабінова О. Регіональна політика як предмет науково-теоретичного аналізу / О. Бабінова // Вісник НАДУ. – 2009. – №3. – С. 143-150
2. Дахин А. Политика модернизации в региональном измерении: административное пространство, факторы, сценарии / А. Дахин, О. Данилова, В. Денисов // Власть. – 2013. – №7. – С. 4-15
3. Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2020 року : Затверджено постановою КМУ від 6 серпня 2014 р. № 385 // Урядовий кур'єр від 03.09.2014 № 160
4. Европейская региональная политика: источник вдохновения для стран, которые не входят в ЕС? Применение принципов и обмен опытом / European Union. – Люксембург : Office of the official publications of the EU, 2009. – 16 с.
5. Земцов С. Модернизация и инновационное развитие России: экономико-географический подход / С. Земцов. – Саарбрюкен: Lambert Academic publishing, 2011. – 285 с.
6. Мануилов А.А. Политическая экономия / А. А. Мануилов : Курс лекций. – Вып. 1. – М.: 2-я Типо-Лит. Моск. гор. сов. нар., 1919. – 262 с.
7. Модернизация России: условия, предпосылки, шансы. Сборник статей и материалов. Вып. 2 / Под ред. В.Л. Иноземцева. – М. : Центр иссл-й постиндустр. общ., 2009. – 272 с.
8. Обзорный доклад о модернизации в мире и Китае (2001-2010) / Пер. с англ. под общ. ред. Н.И. Лапина. – М. : Весь Мир, 2011. – 256 с.
9. Полякова А.Г. Концептуальные основы модернизации экономики регионов / А.Г. Полякова // Вестн. Том. гос. ун-та. – 2009. – № 323
10. Райзберг Б.А. Современный экономический словарь / Б.А. Райзберг, Л.Ш. Лозовский, Е.Б. Стародубцева: 2-е изд. - М., 1999. - 479 с.
11. Регіональна політика та управління у країнах Європи : матеріали до навчального курсу / упоряд. М. О. Лендьял, В. Ю. Керецман. - Ужгород : [б. в.], 2001. – 248 с.
12. Регіональне управління : підручник / за заг. ред. Ю. В. Ковбасюка, В. М. Вакуленка, М. К. Орлатого. – К. : НАДУ, 2014. – 512 с.
13. Регіональний розвиток та державна регіональна політика в Україні: стан і перспективи змін у контексті глобальних викликів та європейських стандартів політики : Аналіт. звіт / Проект ЄС «Підтримка політики рег. розвитку в Україні». – К., 2013. – 331 с. – С. 3
14. Сухарев О.С. Региональная экономическая политика: структурный подход и инструменты (теоретическая постановка) / О.С. Сухарев // Экономика региона. – 2015. – № 2. – С. 9-23.
15. Сухоруков А. І. Моделювання та прогнозування соціально-економічного розвитку регіонів України: монографія / А. І. Сухоруков, Ю. М. Хара зішвілі. – К. : НІСД, 2012. – 368 с.
16. Bachler J. Policies and strategies for regional development : a shift in paradigm? / J. Bachler, D. Yuill // Regional and Industrial Policy Research Paper. – 2001. – №46.
17. Barca F. The case for regional development intervention: place-based versus place-neutral approaches / F. Barca, Ph. McCann, A. Rodriguez-Pose // Journal of Regional Science. – 2012. – Vol. 52, # 1. – С. 134–149.
18. Camagni R. On the concept of territorial competitiveness: sound or misleading? / R. Camagni // Urban Studies. – 2002. – 2002. – Vol. 39, № 13. – С. 2395–2411
19. Folmer H. Methodological aspects of impact analysis of regional economic policy / H. Folmer, P. Nijkamp // Papers of the Regional Science Association. – 1985. – № 57, Issue 1. – С. 165-181
20. Giraud P.-N. La politique économique a l'époque de la globalisation / P.-N. Giraud // Notas Economicas Revista da Faculdade de Economia da Universidade de Coimbra. – 1999. – №12. – С. 6–21.
21. Handbook of Local and Regional Development / Ed. by A. Pike, A. Rodriguez-Pose, J. Tomaney. – London : Routledge, 2011. – 650 с.
22. Howard D. A regional economic performance matrix – an aid to regional economic policy development / D. Howard // Journal of Economic and Social Policy. – 2007. – Vol. 11: Iss. 2.
23. Hudson R. Region and place: rethinking regional development in the context of global environmental change / R. Hudson // Progress in Human Geography. – 2007. – №31 (6). – С. 827–836
24. Regional policy. Making Europe's regions and cities more competitive, fostering growth and creating jobs / EU. – Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2014. – 16 с.
25. Roxborough I. Modernization Theory Revisited. A Review Article / I.Roxborough // Comparative Studies in Society and History. – 1988. – Vol. 30. – № 4. – С. 753-761.